

اغمىغا كەرەار كەلگەندەر، ئسوز جوق، ئوز ئۇبىنە ئوزى جەئەدى

□ ئۆتونومىيالى رايوندىق ۇلت ىستەرى كومىتەتىنىڭ (ئدىن ىستەرى مەكەمەسى) مەڭگەرۋىشىسى (مەكەمە باىستىعى) ماھمۇت وسپان

جۇقتا امەرىكانىڭ بۇرىنقى مەم- لەكەت ىستەرى خاتىشىسى پومپەو شىنجىياڭغا ساياتىن ساندىمىراق جاريلاپ، ورنىسىز شابۇىل جاساپ، ەلىمىزدىڭ شىنجىياڭدى جونگە سالۇ ساياساتىن دانتاپ، كۇبە جاعىپ، ەلىمىزدىڭ ىشكى ىسىنە دورەكىلىكپەن كىلىكتى. پومپەونىڭ مۇنداي ارسىز قىلىغنا مەن قاتتى كەكتەنەمەن جانە باتىل قارىسى تۇرامىن!

شىنجىياڭ پارتىيانىڭ ۇلت ساياساتىن جالپى بەتتىك دايەكتىلەندىرىپ، ئار ۇلتتىڭ ۇقىعى زاڭ بويىنشا قامتاماسىز ەتىلدى. شىنجىياڭداى ئار ۇلت مەيلى جان سانى كوپ بولسىن، از بولسىن، دامۇ دەڭگەبى جوعارى بولسىن، تومەن بولسىن، بارلىعى دا تەڭ ورنىعا يە، زاڭ بويىنشا بىردەي ۇققتان يىگىلىك. تەنەدى، بىردەي بورنىش اتقارادى، ازاماتئاردىڭ ساياسى ۇقىعى تولق قامتاماسىز ەتىلگەن. 2010 - جىلدىان 2018 - جىلعا دەيىن ۇيعۇر ۇلتى جان سانىنىڭ ارتۇ مولشەىرى بۇكىل شىنجىياڭ جان سانىنىڭ ارتۇ مولشەرد- نەن جوعارى بولپ قالماستان، ئتىپ- تى، حانزۇ ۇلتى جان سانىنىڭ ارتۇ مولشەرىنەن كورنەكتى جوعارى بولدى. از ۇلتئاردىڭ تاڭداۋلى ەدام- تۇرلى مادەنىيەتى قورعالدى، جالعاستە- رىلدى جانە اسقاقتاتىلدى، ۇيعۇردىڭ مۇقامى، قىرعىزدىڭ «ماناس» ەپوسى جانە ۇيعۇر ۇلتىنىڭ ەماشىرابى جەكە - جەكە يۇنەسكونىڭ ”ادامزاتنىڭ بەيىزات- تىق مادەنىيەت مۇرالارى ۇاكىلدىك تۇنىدىملارى تىزىمىنە“ جانە ”قورعاۋعا شۇمىل قاچەتتى بەيىزاتتىق مادەنىيەت مۇرالارى تىزىمىنە“ ەندى. شىنجىياڭدا.

عى ئار ۇلت، باىستىسى، 10 ئتۇرلى ئتىل جانە جازۇ قولدانادى، از ۇلت ئتىل - جازۇى ئادىليا، اكىمشىلىك، وقۇ - اعارتۇ، اقپارات - باسپا ەسوز، رادىيو - تەلەۋىزىيا، يىتەرنەت، قوعامدىق ەۋ- مەتتىك ىستەرى سىياقتى سالالاردا كەڭنەن قولدانىلىپ، ئار ۇلتتىڭ ئوز ئتىل - جازۇىن قولدانۇ جانە دامىتۇ ۇقىعى زاڭ بويىنشا قامتاماسىز ەتىلگەن.

شىنجىياڭ ئار ۇلت بۇقاراسنىڭ ەدىنى سەنىم ەركىندىگىن زاڭ بويىنشا قامتاماسىز تىتىپ وتىر، دىنگە سەنۇ نە- مەسە دىنگە سەنبەۋدى ازاماتئار بۇكىل دەي ئوز ەركىمەن تاڭدايدى. دىنگە سەنەتىن ئار ۇلت بۇقاراسى ەدىنى قىمىل ورنىدارىندا جانە ئوز ۇبىلەرىند- دە جۇرگىزگەن بارلىق قالىپتى ەدىنى قىمىلداردى ەدىنى ۇبىمدار مەن ازامات- تئاردىڭ وزدەرى باسقارادى، ول زاڭنىڭ قورعاۋىندا بولادى. ەدىنى قىمىل ورنىدارىنىڭ شارى - جاعدايى جاقسارىپ، قۇرىلغىلارى ونان ارى تولقنناىپ، ورتاسى اناغۇرلىم كورىك- تەنىپ، قالىڭ دىنگە سەنەتىن بۇقارا- نىڭ ەبىر اۋىزدان جاقسى باعاسىنا يە بولپ وتىر. قاشقارداى ايتكار مەشىد- تى، موڭغۇلكۇردەدىكى شىڭيوۋ بۇتخا- ناسى سىياقتى 109 جەردەدىكى ەدىنى مادەنىيەت ەسكەرتكىشەرى مەملەكەت بويىنشا ئۇيىندى قورعالاتىن مادەنى ەسكەرتكىشتەرى ورنى جانە ئۆتونومىيالى رايون دارەجەلى قورعالاتىن مادەنىي ەسكەرتكىشتەرى ورنى قاتارنا ىنگە- زىلگەن. شىنجىياڭ ەدىنى وقتۇشى - قىزمەتكەرلەردى تارىببەلۇ - باۋلۇ قىزمەتىنە ەمان بەرىپ، شىنجىياڭ ەسلام ەدىنى شۇەيۋانى جانە ونىڭ 8 ئوز ئۇبىنە ئوزى جەئەدى.

”وتىرىكتى، الداۋدى، ۇرىلق-

تى“ ئوزىنىڭ بەلىگىسى ەتكەن امەرىكا تارىخىنداى ەڭ ناشار مەملەكەت ىستەرى خاتىشىسى پومپەو ”ساياسى ۆپىرۇستىڭ“ بالا- ماسىنان اۋمايدى. ونىڭ زاۋالعا بەت العان ”وئىنىندا“ ئوزىنىڭ ەڭ سوڭغى بۇركەنىشىن جىرتىپ تاستاپ، جۇڭگوغا قارىسى تۇرۇ وىىن نومىرلەرى شەكىنە جەتىپ، ”زاۋالعا بەت العان ەسەر- سوقتىعى“ ارقىلى ”ساياسى مۇرا“ قالدردۇدى جانئالاسا قىبالدادى. الايدا، ونىڭ جەكسۇرىن قىلىعى تەك قۇتىرغان ئيتىڭ كۇنگە قاراپ ابالاعاندىعى، بوستان - بوس مازاق بولغاندىق قانا. مەن قىزمەت ىس- تەيتىن شىنجىياڭنىڭ قۇمىل قالاسىندا ئارقانداى ەبىر قاراپىم وتباس- نىڭ شىنايى خىكاياسى پومپەونىڭ شىلعي وتىرىگىن پاش ەتەدى.

شىنجىياڭنىڭ قۇمىلىنىدا ئار ۇلت جاستارى مەن ورەندەرى كىشكەنتايلىرىنان بىرگە وىناپ، بىرگە ۇيرەنىپ، بىرگە ەسەيد- گەن، ئار ۇلت بۇقاراسى بىرگە قونىستانىپ، بىرگە ۇيرەنىپ، بىرگە ىستەپ، بىرگە شاتئانغان، ۇلتئار نىتىماى بەينە تاماقتانغان- داي، سۇ ىشكەندەي، تىنىستاغان- داي تايىبى ەسى. ايتالىق، يىجوۋ رايونى وپال قالاشىغىنداى كەس- تەشى بويىجەتكەن رانئاڭكۇل سۇبى مەملەكەت دارەجەلى بەيىزاتتىق مۇرا نىسانى — قۇمىل ۇيعۇرلارنىڭ كەستەشى- لىك ونەرىنىڭ مۇراڭەرى. 2016 - جىلى مەملەكەت قۇمىلدا ئاس- تۇرلى ونەر قىزمەت پۇنكىتىن

پومپەونىڭ سۇرقيا كەيىپ - كەسپىرىنە ۇڭلىگەندە

□ ئۆتونومىيالى رايوندىق تونئىشە جاعدايعا توتەپ بەرۇ، باسقارۇ مەڭگەرەمەسىنىڭ ورنىباسار باىستىعى ەماردان مۇخىت

الادى، جۇمىستانۇ ورنىن تاڭداۋ بۇ- كىلدەي ئوز ەركىندە. ئار ۇلت ەڭ- بەكىشلەرىنىڭ ەڭبەكاقى اللۇ ۇقىعى، دەمالۇ، دەمالسى اللۇ ۇقىعى، ەڭبەك - دەنساۋلىق حاۋىپسىزدىگىن قورعاۋ ۇقىعى، قوعامدىق قامسىزداندىرۇعا، يىگىلىككە كەنەلۇ ۇقىعى سىياقتى ۇققتارى تۇگەلدەي زاڭ بويىنشا قورعالغان، ايتىلىسى ”ەڭبەككە زورلاۋ“ دەگەن اتىمەن جوق. پومپەونىڭ شىنجىياڭنىڭ ەڭبەكپەن جۇمىستاندىرۇ جاعدايىنا سوقتىغىپ كۇبە جاعۇى تەك قانا تامنىقسىز وتىرىك - وسەك.

پومپەونىڭ ”ادامدىق ۇققىقا زور كولەمدە قول سۇقتى“ دەپ شىنجىياڭغا سوقتغۇى بۇكىلدەي اۋزد- نا كەلگەنىن كوكىگەندىك. جامانىنىڭ جات نىيەتى جۇرتقا بەلىگىلى. پومپەو- نىڭ كوزسىزدىكپەن كويتۇى شىنجىياڭ- دايى ئار ۇلت كادر - بۇقاراسنا ايدان انق، ونىڭ جالغان ماقۇرلىق جاساۋى، شىنايى كىلىڭۇى، بۇزاقلىق جاساۋى ئوزىنىڭ اتى شۇلى ساياسى مۇلكىنىڭ سىرتىن بەزەندىرىپ كورسەتۇ ۇشىن. شىندىغىندا، شىنجىياڭنىڭ ادامدىق ۇققى جاعدايى ۇزدىكىسىز دامىپ، العا باسىپ، ئار ۇلت بۇقاراسنىڭ تاپسى

قۇردى، ەسويتىپ، رانئاڭكۇل شاڭ- جاپدان كەلگەن جوعارى ساپالى بۇپىرتىپ تىكىتتەتىن قوناق كىمىن جوبالاۋشى چىن شۇيەمەن ئانىستى، ەكەۋى سەلبەسىپ ۇيعۇر ۇلتىنىڭ كەستەسىن شاڭخاي ەساد- دى كىم ايتالىغنا، پارىج ەساد- دى كىم ايتالىغنا اپاردى. رانا- گۇل چىن شۇيدى شەشەمىنىڭ تاىى ەبىر قىزى دەيدى. تاىى ەبىر مىسال، تاپىرجان نىياز قۇمىل- داعى جەلدەتكىش جاسايتىن كاسە- پورىنىڭ قىزمەتكەرى، ول ۇستازى فۇخىنبايمەن تۇعان اعالى - نىندەي ئوتتى. ۇستازىنان ونەر ۇپىرەنگەن سىوك تاپىىرجان ئار ۇلتتىان 5 شاكرىت تارىببەلدەي. كاسپورىنىڭ ونىمىدىلىگى كۇن ساين ارتىپ، ۇلتئار نىتىماى تەرەڭ تامىر تارتىپ ماۋە- لەدى. مۇنداي ەتەنە ۇلتئار قاتىناسە- نا پومپەو جالا جاۋىپ ىرتكى سالا الا ما؟

شىنجىياڭنىڭ قۇمىلىنىدا ئار ۇلت خالىق باقتتى تۇرمىسى كە- شىرىپ، دوڭگەلەك داۋلەتكە جەتۇ جولىندا ەبىر ۇلتتىڭ، ەبىر وتباسنىڭ، ەبىر ادامنىڭ قاعىسى قالماۋىن جۇزەگە اسردى. 2017 - جىلى قۇمىل قالاسىندا 2 كەدەيى اۋدان كەدەپلىك قالىاعىن الىپ، 28 كەدەي قىستاق كەدەپلىك تە- زىمىنەن شىقتى، ارخىۋ تۇرىغىزد- لىپ، كارىتچىكالاندىرىلغان 4750 وتباسى، 15 مىڭ 983 ادام كەدەيد- لىكتەن ارىلدى؛ 2020 - جىلى كەدەپلىكتەن ارىلغان خالىقنىڭ جان باسىندىق تازا كىردىسى 12 مىڭ يۇاننان استى. از ۇلتئاردىڭ ئتىل - جازۇى، ەداستۇرلى ما-

دەنىيەتى، غۇرىپ - ادەت، سالت - ەداستۇرى وتە تاماشا قورعالدى جانە جالعاستىرىلدى، ئار ۇلت خالىق تىرشىلىك ەتۇ ۇقىعى، دامۇ ۇقىعى سىياقتى ئتۇرلى ۇققىتاردان تولق يىگىلىكتەندى. ەدىنى سەنىم ەركىندىگى قۇرمەتتەلدى جانە قورعالدى، مەشىتتەرگە اۋا رەتتە- گىش، تەلەۋىزور، پار ورناتىلى- دى، نازالىق ۇيىى، كىتاپ بولبەسى دە بار بولدى، دىنگە سەنەتىن بۇقارانىڭ قالىپتى ەدىنى قاچەتى تولق قاناعاتئازد- ىدىرىلغان. وسىنداى تىنىشى ئومىر، شات - شادىمان تىرشە- لىك پەن كوركەم كورنىسىنى پومپەونىڭ قىسىنسىز كۇبە جاعۇى بۇلدىرە الا ما؟

شىنجىياڭنىڭ قۇمىلىنىدا ئار ۇلت خالىقىندا ەجەلدەن وتباسى - وتان سۇبىسپەنىشلىگى بار. جاڭا تىپتى ايدارشا ۇپىرۇس وكپە قابىنۇ نىدەتىنە قارىسى كۇرەستە ۇلتقا بولىنبەي، ەر - ايەل، نىدەتتەن كارى - جاس دەمەي، نىدەتتەن ساقتانىۇ - تىزگىندەۋ كەلەلى جاعدايىنا سانالى تۇردە بويسۇ- نىپ، ئتۇرلى تاسىلدەرەمەن قام جىپ، ەسە قوستى. مۇنداي قانعا سىڭگەن شەكسىز سۇبىس- پەنىشلىكتى پومپەونىڭ وتىرىك - وسەكتەرى دانتاي الا ما؟

حاۋپسىز، جايلى جاڭا تۇراقتا وتىرۇد- نا مۇمكىندىك جاساپ، خالىققا تىپىدد- لىك جەتكىزەتىن ساياساتئار ئار ۇلت خالىقنىڭ تۇرمىسىنىڭ باقتتى، تاماشا بولۇنما مۇمكىندىك جاسادى، شىنجىياڭداى قالىڭ ۇيعۇر ۇلتى با- ۇىرلاستارىن قامتىغان ئار ۇلت خالىق وسى ەبىر قىدىرۇ ساياساتئار- دىڭ ەڭ زور پايىداسىنا كەنەلۇ- شىلەر جانە ئوز باىستارىنان وتكەر- گەن كۇاڭگەرلەر. بۇلار پومپەو كۇبە جاعا ەلاپتىن شىنايى فاكىتتەر. ”كىپ - كىشكەنە جەر شارىندا تامعا ۇرىلىپ جۇرگەن شىبىن بىرىنە- شە، نىزىڭ قاعىپ، شىڭغىرىپ بىردە، نڭىرسىدى بىرەسە. ماقئانادى قۇمىرىسە- قالار شىنارىن زور ەل ساناپ، قوزعالتا السىن بايتەرەكتى يىفۇ قالاي تىرىڭداپ“. كەزىندە ماۋ زىدۇڭ جولداسنىڭ خالىقا- رادايى جۇڭگوغا قارىسى كۇشتەرگە قاراتا جازغان وسى ولەڭىن قازىر پومپەو سىندى سۇمپايىغا ۇسىنۇعا بولادى. شىنجىياڭداى ئار ۇلت خالىقنىڭ اناردىڭ دانىندەي تىغىز ۇبىسقان تەلەكەيى ۇلى كۇشىن پومپەو ئوزىنىڭ شىركەي كۇشى- مەن قايتىپ مىزمتا السىن؟! پومپەونىڭ اپەرباقاندىق قىلىعى، ئسوز جوق، تارىختىڭ نامىس دىڭگەگىنە شەگەلەنەدى، ئتۇرلى - ئتۇرلى قىسىنسىز وتىرىكتەرى دە تۇبىندە تارىختىڭ قوقسىق ۇيىندىسىنە سىپىرىلىپ تاستالادى.

ئاك، سۇمپايى پومپەو!